

Czchów - miasto nie tylko na weekend

Czchów – jeden z najstarszych ośrodków miejskich w województwie małopolskim – jest położony na Pogórzu Karpackim. To miasto otoczone pięknymi krajobrazami, interesującą, 800-letnią historią, bogactwem przyrodniczym oraz ciekawą, zróżnicowaną ofertą spędzania wolnego czasu. Zamek w Czchowie, zamek Tropsztyn w Wytrzysszczce, militarna ścieżka edukacyjna, zabytkowe kościoły są ciekawą ofertą dla miłośników historii czy tajemniczych legend. Na aktywnych czeka kąpielisko „Chorwacja” w Jurkowie z basenem i parkiem linowym, spływy kajakowe i pontonowe po Dunajcu, stadion oraz hala sportowa w Czchowie, a także place zabaw i siłownie na świeżym powietrzu. W gminie Czchów można także na chwilę zamienić się w Indianina, czy z bliska podziwiać hodowlę chilijskich alpaka.

Gmina Czchów jest gminą miejsko-wiejską, leżącą w południowej części województwa małopolskiego, w powiecie brzeskim, na granicy z powiatem tarnowskim i nowosądeckim. Sąsiaduje od południa z gminami Gródek nad Dunajcem i Łososina Dolna, od wschodu z gminą Zakliczyn, z jej południowej strony z gminami Dębno i Gnojnik, a od zachodu z gminami Iwkowa i Lipnica Murowana.

Widok z „lotu ptaka” na centrum Czchowa

W jej skład wchodzi miasto Czchów, które odzyskało 1 stycznia 2000 r. utracone w 1928 r. prawa miejskie, oraz dziewięć sołectw: Będziszyna, Biskupice Melsztyńskie, Domosławice, Jurków, Piaski-Družków, Tworkowa, Tymowa, Wytrzysszczka oraz Złota. Powierzchnia gminy wynosi 66 km², co stanowi 11,2 procent powierzchni powiatu brzeskiego. Liczba ludności w grudniu 2019 r. wynosiła 9934, natomiast 31 grudnia 2020 r.

Gminę Czchów zamieszkiwało 9 921 osób, w tym 4981 kobiet i 4940 mężczyzn. Stan ilościowy ludności w podziale na miejscowości wynosił: miasto Czchów – 2349 oraz wsie: Będzieszyna – 143, Biskupice Melsztyńskie – 438, Domosławice – 341, Jurków – 1 373, Piaski-Drużków – 460, Tworkowa – 1124, Tymowa – 1744, Wytrzyszczka – 456 i Złota – 1482 osób.

Siedzibą władz samorządowych jest miasto Czchów, położone w południowej części gminy. Stanowi ono centralny ośrodek życia społecznego, dobrze skomunikowany drogą krajową DK-75, drogą powiatową oraz siecią dróg gminnych. Podstawowym celem działalności urzędu jest zapewnienie interesantom profesjonalnej i przyjaznej obsługi. Urząd realizuje zadania własne oraz zadania zlecone przez administrację rządową. Do zadań własnych gminy należy dbałość o porządek publiczny, oświatę, kulturę, infrastrukturę, pomoc społeczną, ochronę środowiska. Natomiast zadania zlecone przez administrację rządową dotyczą spraw obywatelskich, stanu cywilnego, wyborów, obronności i pomocy społecznej.

Jednostkami organizacyjnymi Gminy Czchów są: Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Czchowie; Miejska Biblioteka Publiczna w Czchowie wraz z filiami; publiczne przedszkola w Czchowie, Jurkowie i Tymowej; Zespół Szkół i Przedszkola im. ks. prof. Józefa Tischnera w Domosławicach; Zespół Szkoły i Przedszkola w Złotej, publiczne szkoły podstawowe w: Czchowie, Jurkowie, Tworkowej, Tymowej; Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Czchowie; Gminny Klub Dziecięcy „Miś” w Czchowie; Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Czchowie.

TROCHE HISTORII

1. Nazwa, herb, medal SKKW

Pochodzenie nazwy Czchów nie jest do końca znane. Nazwa ta prawdopodobnie związana jest z osadnictwem czeskim, w dokumentach od XIII w. także w formie *Czechou*, *Cechou*, *Cehiov*. Próbuąc rozwikłać tę nazwę, zwraca się uwagę na osadników czeskich, którzy się tu osiedlali – jakoby od nich wywodziły się dawne formy miejscowości *Czechou*. Należy zwrócić uwagę na fakt, że miejsce to znajdowało się obok historycznej drogi węgierskiej. Pierwsze zapisane ślady osady wskazują na XIII w., ale prawdopodobnie już w okresie Państwa Wielkomorawskiego istniała tu osada. Według Długosza wśród najdawniejszych mieszkańców przeważali Niemcy, którym miasto zawdzięcza swoją drugą nazwę *Weyskirche*, czyli *Biały Kościół*, właśnie w tym okresie pojawiła się moda na używanie nazw obcych, np. Tropie. Ze zbitki tego wyrazu oraz popularnego niemieckiego „stein”

utworzono nazwę Tropsztyn, wyraz ten został użyty również m.in. w nazwach Melsztyn, Czorsztyn. Pierwotnie, tj. w 1230 r., funkcjonowała nazwa *Czechów*, tj. *Czechow*, *Czechow* w 1257 r., natomiast od XIV w. ustaliła się postać fonetycznie zredukowana do *Czchów*, która według Kazimierza Rymuta i Stanisława Rosponda pochodzi od nazwy osobowej Czech (skrót od Czesław). Niezrozumiałość nazwy Czchów być może spowodowała przez wspomniane wcześniej nazwy alternatywne Alba Ecclesia w 1410 r. i Biały Koszół (Biały Kościół) u Długosza w XV w. Na zachowanym dokumencie z 1333 r. świadkami są dwaj mieszczanie czchowscy o niemieckich imionach – Wilhelm i Heymnann, kowal. Element niemiecki uległ następnie polonizacji, gdyż w spisie mieszkańców z 1442 r. nazwiska niemieckie występują sporadycznie. Polonizacji sprzyjał napływ ludności z pobliskich wsi i miasteczek, co odnotowano w zachowanej księdze miejskiej. Ludność miejscowa nazywała miejscowość *Ćkuf* (*Ćków*) kojarząc z ćkaniem (ćkać = jeść, napychać się jedzeniem).

Herb Czchowa przedstawia w srebrnym polu tarczy kościół z czerwonej cegły, nakryty

czarnym dachem, a obok niego, również z czerwonej cegły i z czarnym dachem zwieńczonym chorągiewką, także inny budynek przypominający dzwonnice lub kapliczkę. Herb nawiązuje do najstarszej pieczęci Czchowa, pochodzącej z XIV w. Jest to przedstawienie kościoła parafialnego, który odnosi się do pierwotnej nazwy miasta – Biały Kościół.

Decyzją Kapituły Odznaczeń Króla Kazimierza Wielkiego z dnia 10 czerwca 2015 r. miasto zostało odznaczone Medalem Króla Kazimierza Wielkiego. Został on nadany za zaangażowaną i długotrwałą pracę na rzecz SKKW; popularyzację zagadnień związanych z Kazimierzem Wielkim i jego czasami; troskę o materialną spuściznę po królu Kazimierzem Wielkim; podtrzymywanie i upowszechnienie tradycji historycznych, kulturalnych oraz gospodarczych ośrodków związanych z Kazimierzem; kultywowanie i popularyzowanie tradycji Kazimierzowskich wśród dzieci i młodzieży.

2. Dzieje, władze

Czchów jest jedną z najstarszych miejscowości Małopolski leżącą na lewym brzegu Dunajca. Badania archeologiczne prowadzone na wzgórzu „Grodzisko” wykazały istnienie osady zamieszkiwanej przez ludność epoki brązu. Czchów otrzymał prawa miejskie przed rokiem 1333. W

Tablica umieszczona przy wejściu do UM Czchowa poświęcona Kazimierzowi Wielkiemu z okazji 700-lecia jego urodzin

Tablica umieszczona na murach zamku w Czchowie poświęcona 100-rocznicy Odzyskania Niepodległości RP

1355 r. Kazimierz Wielki na prośbę mieszkańców nadał miastu w miejsce prawa średniego prawo magdeburskie. W 1357 r. władca ten postanowił, że mieszkańcy miasta będą sądzeni przez swego wójta i ławników według prawa magdeburskiego, w wypadkach wątpliwych mogą się odwołać do sądu prawa niemieckiego w Krakowie. Przed rokiem 1360 Czchów przeszedł w ręce królewskie. W tym bowiem roku Kazimierz Wielki przyznał prawo do połowy patronatu nad kościołem czchowskim dziedzicom wsi Ruda Kameralna, Domosławice, Filipowice i Drużków. Według Długosza Kazimierz Wielki otoczył miasto murami i miał tu odwiedzać swoje wybranki. Rozwojowi miasta sprzyjało położenie na szlaku handlowym z Węgier do Krakowa. Istniała tu komora celna. Dokumenty dotyczące poboru cła w komorze czchowskiej wydawali kolejni władcy, w tym w 1364 r. – Kazimierz Wielki, w 1378 r. – królowa Elżbieta Łokietkówna, w 1380 r. – Ludwik Węgierski, w 1405 r. – Władysław Jagiełło. Od czasów piastowskich w materiałach źródłowych znaleźć można

wzmianki o istnieniu szpitala jako przytułku dla ubogich. Na wzgórzu w pobliżu miasta, ale już poza obrębem murów miejskich, znajdował się zamek, którego powstanie datowane jest na przełom XIII i XIV w. W źródłach z 1356 r. pojawia się Imram, syn Żegoty, jako burgrabia czchowski: [...] *Utrzymywał on policję królewską z drabami grodowymi, miał ludzi swawolnych i podsądnych* [...]. Pilnował wykonania wyroków kryminalnych i w razie potrzeby naprawiał zamek. Mieszkańcy miasta zgodnie z prawem magdeburskim mieli być sądzeni przez swojego wójta i ławników. Do zamku należał jaz z młynem na Dunajcu, wsie Stróże, Wola Stróska oraz odległy Siemiechów. Uwzględniając tę odległość, Kazimierz Wielki w 1369 r. zwolnił mieszkańców Siemiechowa od robocizny i nakazał im w zamian płacić grzywnę z łąnu oraz dawać po 2 miary owsa, 2 sery, 20 jaj, 2 kapłony na rzecz burgrabiego.

Pierwszym znanym z imienia wójtem był Wojsław, który zezwolił niejakiemu Mikołajowi zbudować na terenie wójtostwa młyn wodny o dwóch kołach. Świadkiem tego przywileju był Rusco, podwójci. Zapisek ów pochodzi z 1333 r.

Niewiele jest w materiałach źródłowych informacji dotyczących włodarzy miasta. Wiadomo, że na początku XX w. jednym z burmistrzów Czchowa był Jan Nieć, natomiast ostatnim burmistrzem Czchowa był Marcin Dycyan. W 1933 r. za czasów starosty Włodzimierza Baranowskiego powołano gminy zbiorowe. Gminą rządził wójt, a w poszczególnych wsiach sołtysi. W nowym ustroju gminnym utworzono zarząd gminy na czele z wójtem i podwójcim, wójt był zwierzchnikiem całej gminy i aparatu urzędniczego. Pierwszym wójtem w Czchowie był Jan Szpila, a pierwszym sołtysem Andrzej Kotas.

Po zakończeniu II wojny światowej przeprowadzono reformy, które całkowicie zmieniły oblicze gminy. Wkrótce w Czchowie powstał zarząd gminny, przekształcony następnie w Gminną Radę Narodową. Kolejno przewodniczyli jej: Jan Szpila, Stanisław Tekiela, Piotr Błoniarczyk, Andrzej Bocheński i znów Piotr Błoniarczyk. 25 września 1954 r. ustawą o reformie podziału administracyjnego w miejsce dotychczasowych gmin utworzono gromady, na czele których stały gromadzkie rady narodowe. Pierwsze wybory do GRN w Czchowie odbyły się w grudniu 1954 r., jej przewodniczącym został Władysław Kaczor. Kolejno w wyborach do GRN w latach 1958 oraz 1961 r. ponownie przewodniczącym zostawał Władysław Kaczor. Zmianę na stanowisku przewodniczącego GRN w Czchowie przyniosły wybory w 1965 r., został nim Władysław Nieć. Zmiany na stanowisku przewodniczącego nie przyniosły wybory w 1969 r. Ustawa z 29 listopada 1972 r. zlikwidowała gromady, wprowadzając gminy, jednostki większe terytorialnie, rozdzielono również funkcje stanowiące od wykonawczych. Podstawowym organem administracyjnym

gminy został naczelnik, mianowany na czas nieoznaczony przez przewodniczących prezydów wojewódzkich rad narodowych, aparatem pracy został urząd gminy. Od 1 stycznia 1973 r. powstała gmina Czchów, natomiast pierwszym naczelnikiem został Józef Skalski. W wyniku kolejnej reformy administracyjnej z 1975 r., decyzją wojewody od 1 lipca 1976 r. do gminy Czchów włączono gminę Iwkowa. W dniu 1 stycznia 1977 r. naczelnikiem gminy Czchów został Edward Mordarski, na jego następcę wyznaczono Franciszka Urygę. W związku z reformą liczbę radnych zmniejszono z 67 do 40. W dniu 30 września 1982 r. ze stanowiska naczelnika Gminy Czchów zrezygnował Jan Zachara, którego ostatnim zadaniem było odczytanie decyzji o podziale gminy Czchów na dwie odrębne jednostki: gminę Czchów oraz gminę Iwkowa. Nowym naczelnikiem Gminy Czchów, został Kazimierz Chamioło. W dniu 27 maja 1990 r. odbyły się pierwsze wybory po zmianie ustroju, nie wybierano wówczas rad powiatowych, radnych sejmików wojewódzkich, nie było również bezpośrednich wyborów na wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Mieszkańcy gminy Czchów wybrali 20 radnych. Przewodniczącym Rady Gminy w Czchowie został Czesław Mida. Natomiast na wójta gminy Czchów radni wybrali Romana Olchawę. Powołano również Zarząd Gminny z przewodniczącym Romanem Olchawą na czele. 19 czerwca 1994 r. odbyły się kolejne wybory samorządowe i wójtem gminy został ponownie wybrany Roman Olchawa, natomiast przewodniczącym Rady Gminy - Czesław Mida. Po kolejnych wyborach samorządowych,

Fragment Rynku w Czchowie

Fontanna w Czchowie

które odbyły się w dniu 11 października 1998 r., nastąpiła zmiana na stanowisku Przewodniczącego Rady Gminy Czchów, został nim Krzysztof Urban, natomiast wójtem ponownie został Roman Olchawa. Kolejne wybory samorządowe w dniu 27 października 2002 r. wyłoniły nowego burmistrza Czchowa Marka Chudobę, natomiast przewodniczącym nowo wybranej Rady Miejskiej w Czchowie został Włodzimierz Rabiasz. Wyniki wyborów z 2006 r., 2010 r., jak również kolejnych przeprowadzonych w 2014 r., nie przyniosły zmian na stanowisku Burmistrza Czchowa, zaś Przewodniczącym Rady Miejskiej w Czchowie przez

kolejne kadencje pozostawał Włodzimierz Rabiasz. W wyborach samorządowych w 2018 r., mieszkańcy gminy postawili na sprawdzoną osobę i burmistrzem, już po raz piąty, został Marek Chudoba, natomiast przewodniczącym Rady Miejskiej w Czchowie została Alicja Mordarska.

3. Stowarzyszenia i związki

Gmina Czchów realizuje swoje zadania także poprzez uczestnictwo w stowarzyszeniach lub związkach międzygminnych. Członkostwo w tych podmiotach pozwala na pozyskanie dodatkowych środków finansowych na planowane działania, umożliwia lepszą realizację określonych inicjatyw, przedsięwzięć czy obowiązków. Gmina Czchów jest członkiem następujących stowarzyszeń i związków międzygminnych:

- **Małopolska Organizacja Turystyczna** powstała w 2001 r. Wtedy też Gmina Czchów

wyraziła wolę przystąpienia do stowarzyszenia Uchwałą Nr XXVI/238/2001 Rady Miejskiej w Czchowie z dnia 9 kwietnia 2001 r. Udział gminy w

organizacji pozwala na uczestnictwo w kampaniach promocyjnych realizowanych na poziomie województwa małopolskiego. Przedstawicielem gminy Czchów w Małopolskiej Organizacji Turystycznej jest burmistrz Czchowa – Marek Chudoba;

- **Tarnowska Organizacja Turystyczna** powstała w 2011 r. jako 6. w województwie

Małopolskim i jedyna dla subregionu tarnowskiego Lokalna Organizacja Turystyczna pod nazwą „Tarnowska Organizacja Turystyczna”. Obejmuje powiaty: brzeski,

bocheński, dąbrowski, tarnowski i miasto Tarnów. Przedstawicielem gminy Czchów w Tarnowskiej Organizacji Turystycznej jest burmistrz Czchowa – Marek Chudoba;

- **„Na Śliwkowym Szlaku”** to Lokalna Grupa Działania skupiająca 7

małopolskich gmin: Czchów, Gnojnik i Iwkowa (pow. brzeski), Łososina Dolna, Gródek nad Dunajcem, Korzenna (pow. nowosądecki) oraz Lipnica Murowana (pow. bocheński). Stowarzyszenie powstało 2 kwietnia 2008 r., a przyświecała mu idea

Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich i możliwość udziału w Osi 4. programu – Leader.

Reprezentację gminy Czchów we władzach Lokalnej Grupy Działania stanowią: Marek Chudoba – burmistrz Czchowa (Członek Rady Stowarzyszenia), Jarosław Gurgul – sekretarz Gminy Czchów (wiceprezes zarządu LGD);

- **Stowarzyszenie Króla Kazimierza Wielkiego** powstało 29 kwietnia 2008 r. w

Kowalu na Kujawach, miejscu urodzenia Kazimierza III Wielkiego. Jednym z członków założycieli Stowarzyszenia była Gmina Czchów. Zebrani na inauguracyjnym posiedzeniu reprezentanci miast i miejscowości związanych z osobą władcy postanowili, że

celem Stowarzyszenia będzie konsolidacja wokół osoby ostatniego z Piastów na polskim tronie miast i miejscowości oraz szkół niosących imię Kazimierza Wielkiego. Przedstawicielem gminy Czchów w stowarzyszeniu jest burmistrz Czchowa – Marek Chudoba, który od wielu kadencji pełni funkcję wiceprzewodniczącego Rady SKKW.

- **Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski** jest największą polską regionalną organizacją samorządową. Założone w 1991 r. z inicjatywy Kazimierza Barczyka, ówczesnego przewodniczącego Rady Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa. Zrzesza obecnie blisko

100 gmin i powiatów z terenu województw: małopolskiego, podkarpackiego, świętokrzyskiego i części śląskiego (obszar historycznej Małopolski). Członkiem

SGiPM jest również Województwo Małopolskie. Cele Stowarzyszenia obejmują szeroko zakreślone działania na rzecz upowszechniania idei samorządności oraz rozwoju Małopolski i jej mieszkańców, w tym m.in. budowa kapitału społecznego na poziomie lokalnym, umacnianie więzi kulturalnych i gospodarczych, ochrona środowiska naturalnego, a także promocja Małopolski w Polsce i za granicą. Gminę Czchów reprezentuje Burmistrz Czchowa – Marek Chudoba;

- **Związek Gmin Jeziora Rożnowskiego** powstał w 2007 r. Celem ideowym powstania

Związku było uruchomienie kompleksowego programu powstrzymywania degradacji ekologicznej zbiorników wodnych. Głównym celem jest rekultywacja zdegradowanych stref przybrzeżnych zbiorników. Burmistrz Czchowa – Marek Chudoba jest od 2014 r. przewodniczącym Zarządu Związku Gmin Jeziora

Rożnowskiego.

- **Stowarzyszenie „Wiedza i Rozwój”** powstało w 2018 r., swoje zadania realizuje w

ramach nieodpłatnej oraz odpłatnej działalności pożytku publicznego m.in. w zakresie organizacji zajęć edukacyjnych, sportowych oraz

integracyjnych dla dzieci i młodzieży, członkowie stowarzyszenia aktywnie działają na rzecz promocji gminy Czchów.

- **Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Czchowskiej** to pierwsza tego typu organizacja na terenie gminy Czchów, rozpoczęła działalność w 2003 r. Celem Stowarzyszenia jest realizacja

następujących zadań: wspieranie i promocja inicjatyw społecznych w zakresie gospodarki, kultury, oświaty, ekologii, sportu i rekreacji, podejmowanie działań na rzecz środowiska niepełnosprawnych i jego integracji, budowanie wzajemnych więzi międzyludzkich, inicjowanie i organizowanie prac społecznych mieszkańców, organizowanie różnych

form opieki społecznej i pomocy sąsiedzkiej dla mieszkańców, rozwój świadomości obywatelskiej, wspieranie wszelkich działań mających na celu promowanie Gminy Czchów, współpraca z organizacjami i instytucjami działającymi na terenie kraju i zagranicy.

WARTO ZOBACZYĆ

Czchów jest malowniczym miasteczkiem położonym na południu Małopolski, które znalazło uznanie wśród turystów, podziwiających piękne pejzaże i zakątki przesiąknięte bogatą tradycją i dziedzictwem kulturowym. Dziś przyciąga wzrok, widoczną w dzień i oświetloną po

Zamek w Czchowie, militarna ścieżka edukacyjna

zmroku basztą, która jest pozostałością zamku, wzniesionego pod koniec XIII w. Pełnił on rolę strażnicy komory celnej, był siedzibą starostwa i sądu ziemskiego. W 1998 r. zrekonstruowano schody wewnętrzne i dzisiaj można podziwiać piękną panoramę Czchowa i dolinę Dunajca. Rynek czchowski w swym historycznym kształcie przetrwał do dziś. Zachowała się XVIII-wieczna

Podcienia domów w centrum Czchowa

Kamienna figura
św. Floriana

małomiasteczkowa architektura z podcieniowymi domami. Pośrodku znajduje się posąg św. Floriana, u stóp którego znajduje się kamienna figura lwa rzymskiego. Na uwagę zasługuje także drewniana figura św. Jana Nepomucena stojąca w stylowej kapliczce pod starym dębem na śródmiejskim skwerze. W rynku znajduje się kościół pw. Narodzenia NMP wzniesiony w 1346 r., kilkakrotnie powiększany, rozbudowywany i przekształcany. Znajdują się w nim stare średniowieczne freski przedstawiające sceny z życia Matki Boskiej i Chrystusa, ośmioboczna kielichowa chrzcielnica kamienna z 1506 r., dwa dzwony z 1420 i 1600 r. oraz wykonany z czerwonego marmuru pomnik nagrobny Kaspra Wielogłowskiego, zmarłego w 1536 r. Pomnik wykonał prawdopodobnie w II połowie XVI w. słynny mediolański rzeźbiarz Hieronim Canavessi. Powyżej znajduje się marmurowa tablica z napisem w języku staropolskim. Tekst uchodzi za najstarszy znany wiersz nagrobny w języku polskim. Drugi pomnik nagrobny, Magdaleny z Koczmerowskich Wielogłowskiej, wykonany został w całości z piaskowca. Przedstawia kobietę w długiej sukni i chuście na głowie. W lewej ręce trzyma książkę, prawą podtrzymuje chustę. Datowany jest też na XVI w. Wielogłowscy h. Stary Koń

byli dziedzicami Jurkowa oraz części Drużkowa. Przeznaczili znaczne sumy na kościół. Kaplica cmentarna, czyli kościółek św. Anny, został zbudowany po 1773 r. z kamienia łupanego w kształcie absydy, pokryty jest dachem z wieżyczką na sygnaturkę.

Zamek w Czchowie. Od chwili odrestaurowania obiektu zaobserwowano bardzo duże zainteresowanie częściowo zrekonstruowanym zamkiem oraz nowo utworzonym szlakiem militarno-historycznym w Czchowie. Obiekty te są ważnym elementem Małej Ojczyzny, który winien być przekazywany z pokolenia na pokolenie dla zachowania dziedzictwa narodowego i kultywowania tradycji.

Od grudnia 2018 r. grodzisko odwiedzali masowo mieszkańcy Czchowa, gminy oraz przyjezdni turyści. Czchów na dużą skalę został rozslawiony i kiedyś symboliczna baszta stała się niebywałą atrakcją turystyczną oraz tematem do rozmów bardzo wielu osób.

Oficjalne otwarcie i poświęcenie grodziska w Czchowie odbyło się 18 maja 2019 r. Temu wyjątkowemu wydarzeniu towarzyszył średniowieczny klimat naszego miasteczka. W tym czasie odbywała się jedna z najważniejszych imprez turystycznych w Małopolsce – Małopolskie Dni Dziedzictwa Kulturowego, w ramach których zwiedzić można było zamek.

Przecięcie wstęgi podczas uroczystego otwarcia Miejskiego Parku Zieleni i Wypoczynku Grodzisko w Czchowie. Od lewej: ks. dr Ryszard Biernat – ówczesny proboszcz parafii pw. NNMP w Czchowie, płk Jerzy Jankowski – attaché Obrony, Wojskowy i Lotniczy w Rumunii, Eugeniusz Gołembiewski – burmistrz Kowala i prezes SKKW, Marek Chudoba – burmistrz Czchowa, Andrzej Potępa – starosta Brzeski, Jerzy Wojakiewicz – przewodniczący Rady Dzielnicy Czchów, Dominik Kotas – przewodniczący Zarządu Dzielnicy Czchów, Alicja Mordarska – przewodnicząca Rady Miejskiej w Czchowie, Włodzimierz Rabiasz – wieloletni przewodniczący Rady Miejskiej w Czchowie, Paweł Kozdrój – radny Rady Miejskiej w Czchowie

Niesamowity klimat miejsca sprawia, że na zamku i grodzisku odbywają się różnorodne wydarzenia. Zamek jest często odwiedzany przez uczestników zlotów i rajdów, np. przez uczestników Zlotu Pojazdów Zabytkowych, Samochodowego Rajdu Historycznego

Polski. W ramach projektu realizowanego przez Tarnowską Organizację Turystyczną, w każdą niedzielę podczas wakacji organizowane były spacery po Czchowie i wzgórzu zamkowym.

Z prowadzonych statystyk wynika, że Zamek i Szlak Militarno-Historyczny w Czchowie wraz z miasteczkiem podczas sezonu turystycznego w 2019 r. odwiedziło około 20 tys. osób.

Władze samorządowe, pracownicy UM w Czchowie oraz członkowie organizacji pozarządowych na dziedzińcu zamkowym w Czchowie

W 2020 roku Czchów wraz ze swoimi atrakcjami zyskał szczególnie na popularności (być może był to efekt wprowadzonych obostrzeń epidemiologicznych). W czerwcu odnotowano dużą frekwencję weekendową. W wakacje zainteresowanie miasteczkiem rozciągnęło się już na cały tydzień. Wycieczki i indywidualni turyści chętnie przyjeżdżali do Czchowa. Do tego należy dodać wakacyjne spacery w sobotę i niedzielę, organizowane przez Tarnowską Organizację Turystyczną przy współpracy z MOKSiR-em i okoliczne atrakcje.

Pokaz rycerski

Prelekcja historyczna pn. „Wincenty Witos”

Zamek jest miejscem w którym mogą odbywać się wydarzenia zarówno o tematyce historycznej, jak i turystycznej, koncerty muzyki jazzowej, klasycznej i rozrywkowej, eventy ekologiczne i turystyczne, warsztaty artystyczne, gry terenowe, rekonstrukcje historyczne i prelekcje tematyczne. Jego usytuowanie wraz z otoczeniem daje perspektywę do rozwoju świadomości historycznej, a dla osób odwiedzających to miejsce jest ważnym pod względem przeżyć i wypoczynku.

Będzieszyna jest najmniejszą miejscowością w gminie Czchów. Pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z 1403 r., kiedy to część wsi była w posiadaniu Doroty z Będzieszyny.

Leśnia droga w okolicach Będzieszyna

Kolejnymi właścicielami były rodziny Chebdów z Tropia, Sylwester Ożarowski i Piotr Kmita. Przez kilka wieków Będzieszynę traktowano jako część Wytrzysszczki, której mocodawcy zamku byli też dziedzicami w Będzieszynie. Będzieszyna z racji swojego położenia była świadkiem walczących armii podczas I i II wojny światowej. W latach 1936–1949 r. została wybudowana zapora na Dunajcu w Czchowie. Jej uruchomienie spowodowało zalanie części Będzieszyny wodami Jeziora Czchowskiego oraz przesiedleniem części mieszkańców. Ciekawostką jest, że Będzieszyna była pierwszą w gminie Czchów zelektryfikowaną w całości

miejsowością. Dzisiejsza wieś – czysta ekologicznie – jest nastawiona na rekreację, stwarzając świetne walory dla turystyki pieszej i rowerowej.

Biskupice Melsztyńskie są niewielką miejscowością, położoną w odległości 5 km od Czchowa przy drodze prowadzącej z Jurkowa do Tarnowa. Przeprowadzone w 1989 r. badania archeologiczne potwierdziły osadnictwo na tym terenie już w czasach neolitycznych. Pierwsza

Dwór w Biskupicach Meleszyńskich

wzmianka o Biskupicach pochodzi z początku XIII w. i jest zamieszczona w *Kronice Wincentego Kadłubka*. W XIV w. wieś była własnością rycerską, należącą do rycerza Paszko Pawła, zwanego Złodziej. Kolejny właściciel Jakub Szczekocki, doprowadził do rozgraniczenia Biskupic i Domosławic. Następni właścicielami byli Jan Melsztyński, Mikołaj Jordan z Zakliczyna, rodzina Lanckorońskich i Tarłów. W 1740 r. właściciele Biskupic dodają do nazwy wyraz „Lanckorońskie”. W XIX w. Szczęsny Oświęcimski zmienia nazwę na Biskupice Melsztyńskie, nawiązując tym samym do jednych z właścicieli miejscowości. W latach nowożytnych współwłaścicielem dworu był płk Andrzej Kunachowicz, Leon Kunachowicz oraz Szczęsny Oświęcimski. W czasie II wojny światowej na teren Biskupic przybywali wysiedleńcy ze Wschodu. W latach od 1955 do 1965 r. w Biskupcu funkcjonowała Gromadzka Rada Narodowa. Dzięki zyskom z uprawy tytoniu w latach 1963–1990 zmieniły się gospodarcze oblicze wsi. W 1989 r. miało miejsce rozłączenie Biskupic i Domosławic, które dotychczas były jednym sołectwem. Atrakcją Biskupic

Melsztyńskich jest XIX-wieczny dwór klasycystyczny z oficyną dworską. Obiekt został wzniesiony lub przebudowany na początku XIX w. jako siedziba zarządcy miejscowego folwarku, należącego do Lanckorońskich. Obecny budynek dworski składa się z dwóch części: klasycystycznego dworu oraz oficyny, która jest pozostałością wcześniej istniejącego tu dworu.

Domosławice to miejscowość słynąca w regionie z sanktuarium Matki Bożej Domosławickiej, której wizerunek znajduje się w XVIII-wiecznym kościele parafialnym. Ze względu na swe walory krajobrazowe oraz położenie nad brzegiem Dunajca, wieś jest chętnie odwiedzana przez turystów i wędkarzy. Stanowi ona granicę gminy Czchów i jednocześnie powiatu brzeskiego. Nazwa Domosławice mogła pochodzić od węgierskiego Domos, skąd

Kościół i ołtarz główny kościoła w Domosławicach

mał przybyć w X w. św. Świerad lub od imienia bądź nazwiska, herbu lub przezwiska właściciela, np. Domosław. Do początku XVI w. wieś należała do rodziny Melsztyńskich, później do Mikołaja Jordana z Zakliczyna i rodu Tarłów. Ich córka Teofila ok. 1615 r. wybudowała kaplicę. W niej umieszczony został obraz Matki Bożej, przywieziony z wyprawy na Moskwę w 1606 r., w której brał udział ojciec Teofili. Kolejnymi dziedzicami wioski była rodzina Lanckorońskich. Po zniszczeniu zamku i kaplicy zamkowej w Melsztynie przez konfederatów barskich i wojska kozackie w 1770 r., wyposażenie kościoła zostało przeniesione do nowo utworzonej parafii. W 1863 r. domosławicki kościół był odnawiany w stylu barokowo-klasycystycznym. W ołtarzu głównym znajduje się neobarokowy obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem. W świątyni mieści się kamienna chrzcielnica z 1490 r., ozdobiona dekoracją maswerkową i herbem Leliwa.

Ważnym wydarzeniem było postawienie przy kościele w 1729 r. figury ks. Jana

Nepomucena. W Domosławicach często przybywał malarz Jacek Malczewski. Prawdopodobnie mogli tu również przebywać Jan Matejko i Wojciech Kossak. W 2012 r. w Domosławicach otwarto Państwową Szkołę Muzyczną I stopnia, z kilkoma filiami w sąsiednich gminach.

Jurków to miejscowość leżąca w dolinie Dunajca we wschodniej części strefy fliszowej Pogórza Wiśnickiego. Po raz pierwszy wieś wymieniona została w dokumentach pochodzących z 1215 r. Wtedy to biskup krakowski Wincenty Kadłubek przyznał Katedrze Krakowskiej pochodzącą stąd dziesięcinę snopową. Pierwszymi udokumentowanymi właścicielami wsi byli Wielogłowscy h. Sary Koń, którzy gospodarowali w niej przez kilka pokoleń. Późniejszymi włodarzami wsi była rodzina Marasse. Jej dwór spłonął po I wojnie światowej. Ciekawym zabytkiem Jurkowa jest modrzewiowy kościół zbudowany przed 1578 r., a następnie przebudowany w XVIII w. W jego wnętrzu znajdują się:

Kościół Przemienienia Pańskiego w Jurkowie

Kościół Miłosierdzia Bożego w Jurkowie

ołtarz główny z XVII w., z obrazem Chrystusa niosącego krzyż oraz dwa skrzydła tryptyku z ok. poł. XV w. i dwa ołtarze boczne z XVIII w. Obecny kościół parafialny zbudowano w latach 1983–1989. Budowę zwieńczono konsekracją kościoła 6 VIII 1989 r. Płaska ściana prezbiterium dekorowana jest mozaiką, podobną techniką wykonana jest droga krzyżowa. Obrazy Jezusa Miłosiernego i św. Faustyny wykonała miejscowa artystka, Agnieszka Karecka.

Piaski Druzków to jedyna miejscowość gminy Czchów, położona po drugiej stronie Dunajca. Jest połączona z resztą gminy mechanicznym promem rzeczny oraz mostem na zaporze wodnej w Czchowie. Osadnictwo na tym terenie sięga epoki kamienia. Tutaj znaleziono

Prom na Dunajcu w Piaskach Druzków

nóż neolityczny mający ok. 5 tys. lat. Pierwsze wzmianki o miejscowości Druzków – tak wcześniej były nazywane – pochodzą z XIV w. Od 1308 r. kolejnymi jej właścicielami byli Gniewomir, syn Zbrośława, parafia czchowska, Krasuccy h. Nowina. Ci ostatni zbudowali dwór, który do dzisiaj jest świadkiem historii wsi. W latach 60. ubiegłego wieku w Piaskach powstał harcerski ośrodek wypoczynkowy, który obecnie należy do Hufca Brzesko. Przez Piaski-Druzków prowadzi zielony szlak PTTK, którym przez Głowaczkę, Ostrą Górę można dojść na Jamną.

Wieś należy do parafii czchowskiej. Wiernym służy kaplica zbudowana w 1983 r. i poświęcona w 1992 r., w której Msze święte odprawiane są w każdą niedzielę oraz święta. W kaplicy widnieje intronizowany obraz „Jezu ufam Tobie”, który po peregrynacji wśród mieszkańców wsi został umieszczony w kaplicy w 2015 r.

Tworkowa jest średniej wielkości miejscowością wypoczynkową, położoną w odległości 4 km od Czchowa, przy drodze z Nowego Sącza do Krakowa. Wieś poprzecinana jest pagórkami i dolinami. Na podstawie wykopalisk ustalono, że pierwsze osadnictwo na tym

teren można wiązać z epoką kamienia. Z tego czasu pochodzi ponad połowa z 42.

Kościół Matki Bożej Fatimskiej w Tworkowej wykonanych stanowisk archeologicznych. Nazwa miejscowości pojawia się po raz pierwszy w dokumentach Mistrza Wincentego Kadłubka. Pierwszym znanym z nazwiska właścicielem miał być na początku XV w. Otton de Tworców. Jeszcze w XV w. posiadaczami wsi stają się Wielogłowscy. W XIX w. wieś kupił pochodząca z Węgier rodzina Marassych, a ostatnim jej właścicielem był Mieczysław Skarżyński. Po pierwszej wojnie światowej wieś została rozparcelowana. W latach 20. XX w. Tworkową odwiedził trzykrotny premier, Wincenty Witos. Starsi mieszkańcy wspominają czas wojny jako okres w miarę spokojny i bardzo biedny. Zaraz po zakończeniu wojny w 1945 r. spłonęły zabudowania dworskie.

Kaplica w Tworkowej została poświęcona w 1988 r. Przez 17 lat pełniła funkcję kaplicy dojazdowej. W 2005 r. została erygowana parafia w Tworkowej. W kościele przykuwa uwagę centralnie umieszczona figura Matki Bożej Fatimskiej z mozaiką, tworzącą niezwykle piękną ścianę ołtarzową. Po dwóch stronach kościoła zwracają uwagę stacje drogi krzyżowej, wykonane również z mozaiki. Przed kościołem znajduje się dzwonnica, a w niej dzwony poświęcone Matce Bożej Fatimskiej, św. Józefowi oraz św. Mikołajowi.

Tymowa jest największą terytorialnie miejscowością gminy Czchów. Wieś ma górzysty charakter z trzema charakterystycznymi wzniesieniami: Gosprzydowską Górą, Machulcem i Szpilówką. Pomiedzy Machulcem i Szpilówką przebiega zielony szlak turystyczny, którym można udać się przez Iwkową do Rajbrotu oraz dojechać z Tymowej do Lipnicy Murowanej i Wieliczki.

Dwór w Tymowej

Na północnych zboczach Szpilówki znajduje się rezerwat „Bukowiec”, utworzony w 1959 r. Wieś jest miejscowością zamieszkiwaną już od czasów neolitu. Pięć i pół tysiąca lat temu pojawili się na tym terenie pierwsi osadnicy znani z wytwarzania naczyń lejkowych, a także z produkcji kamiennych toporków. W dokumentach Tymowa po raz pierwszy pojawia się w 1215 r. W XIII w. istniała tu już parafia z drewnianym kościołem św. Marcina, konsekrowanym w 1277 r. Od XVI w. miejscowość była własnością szlachecką, będącą w rękach Wielogłowskich, a po rozdrobnieniu miała kilku innych właścicieli. Pod koniec XIX w. część wsi, zwana Pawłowszczyzną i Biesiówką, wraz z dworem, została zakupiona przez Jana Goetza Okocimskiego – właściciela browaru w Okocimiu. W okresie międzywojennym dwór w Tymowej był własnością jego wnuczki Ireny Kurtz. Po II wojnie światowej majątek dworski został przejęty przez Skarb Państwa. Mieściła się w nim siedziba Leśnictwa Tymowa. Obecnie stanowi własność prywatną.

Na uwagę w Tymowej zasługuje XVIII-wieczny drewniany kościół z sobotami pod wezwaniem św. Michała. W ołtarzu głównym widnieje obraz patrona kościoła – św. Mikołaja Biskupa, a w dwóch bocznych nawach umieszczone są obrazy św. Anny Samotrzeć i Matki Bożej Bolesnej pochodzące z 2. połowy XVIII w. Na zaplecku wisi obraz św. Jana Chrzciciela opatrzony datą 1766. Na belce tęczowej umieszczona jest barokowa grupa Ukrzyżowania: Jezus na krzyżu, Maryja i św. Jan. Chór wraz z późnobarokowymi organami, parapetem oraz prospekt organowy należą do rokokowych elementów wystroju z 2. połowy XVIII w.

Obok kościoła stoi murowana dzwonnica, wzniesiona w 1913 r. Posiada ona trzy dzwony ufundowane przez parafian w latach dwudziestych XX w.

Wytrzyszczka to najdalej na południe wysunięta miejscowość gminy Czchów, usytuowana nad lewym brzegiem Jeziora Czchowskiego, na wzniesieniu Głowaczka. Tuż przy granicy z ziemią sądecką po wschodniej stronie na cyplu znajduje się średniowieczny

Prom w Wytrzyszczce do Tropia

zamek zbójnicki Tropsztyn. Został on wzniesiony w XIII w. dla ochrony bramy sądeckiej. Kilkakrotnie zmieniał właściciela. W XVI w. opanowali go lokalni zbójcy doprowadzając do ruiny. Dopiero w latach 90. XX w. został odbudowany i dziś zamek jest udostępniany turystom w okresie letnim.

W symbolicznym centrum wsi znajduje się przeprawa promowa przez jezioro do Tropia, gdzie, jak głosi miejscowa legenda, na początku XI w. prowadził życie pustelnicze św. Andrzej Świerad i jego towarzysz św. Benedykt. W lesie, w miejscu pustelni, znajduje się kaplica św. Świerada. Została ona wzniesiona prawdopodobnie w 1780 r. W aktualnym kształcie została gruntownie przebudowana lub wzniesiona od nowa w 1896 r. Po raz ostatni była odnawiana w 1996 r. Wewnątrz znajduje się ołtarz kamienny z rzeźbą św. Andrzeja Świerada z 1830 r. Obok kaplicy bije źródło św. Świerada, z którego woda – jak głosi miejscowa legenda – ma właściwości lecznicze.

Złota jest niezwykle malowniczą wsią, położoną na skraju Pogórza Wiśnickiego. Miejscowość ma charakter pagórkowaty i jest schowana pomiędzy mniejsze oraz większe wzniesienia. Przyciągała ona osadników już w epoce neolitycznej. Od IX lub X w. na jej teren

Kościół św. Michała Archaniola w Złotej

Kościół Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Złotej

zaczęli przybywać tu Słowianie. Wieś została prawdopodobnie lokowana na prawie niemieckim w połowie XIII w., na co wskazuje fakt, że już w 1346 r. istnieje tu parafia. Pierwotnie miejscowość nazywała się Złotnica i w poł. XIV w. znajdowała się w wykazie świętopietrza na rzecz Stolicy Apostolskiej. W 1384 r. należała do Jaśka ze Słota, później Verneka de Byelsko, Klemensa Thurskiego z Gnojnika. Wtedy też nazwa wsi wielokrotnie się zmieniała na: *Złota*, *Słota*, *Szlota*, *Złotha* i *Złothnycza*. Drewniany kościół, który był tutaj od XIV w., zastąpiony został przez nowy, zbudowany z fundacji rodziny Tarłów. W XVIII w. Złota należała do rodziny Lanckorońskich i hrabiny Teofili Komorowskiej. Przydrożnych 20 krzyży było świadkami I i II wojny światowej. Wydarzeniem, które rozślawiło Złotą, była budowa nowego, murowanego kościoła parafialnego, który został ukończony i wyposażony w ciągu jednego roku (konsekracja 25 września 1983 r.). Wieś słynie z interesującego kompleksu sakralnego i muzeum parafialnego. W jednym z domów funkcjonuje prywatna izba regionalna, w której zgromadzono ciekawy zbiór przedmiotów i ubiorów używanych nawet 100 lat temu.

ATRAKCJE TURYSTYCZNE

Kąpielisko „Chorwacja” w Jurkowie jest dobrym miejscem do wypoczynku dla wszystkich, którzy lubią aktywnie spędzać czas. Oferuje piaszczyste i kamienne plaże

Kąpielisko „Chorwacja” w Jurkowie

z pomostami oraz wydzielone miejsca dla dzieci: płytkie zatoki i niskie baseny z fontannami. Bogaty asortyment sprzętu wodnego (rowery wodne, kajaki, łodzie, itp.) zapewnia świetną zabawę podczas wypoczynku w słoneczne, letnie dni. Kolejną atrakcją kąpieliska jest park linowy, z którym mogą zmierzyć się zarówno najmłodsi jak i dorośli odpoczywający tu wczasowicze. W tutejszych sezonowych barach serwowane są lody, napoje, przekąski dla dzieci oraz dania obiadowe. Także bogata i zróżnicowana oferta noclegowa zachęca do pozostania na dłużej. Na terenie obiektu znajduje się cyrkowy namiot, w którym najmłodsi wczasowicze mogą korzystać z dmuchanego zamku, basenu z kulkami, zjeżdżalni i trampoliny.

Miejski Park Zieleni i Wypoczynku Grodzisko dysponuje dużym, pięknym terenem zielonym, znajdujący się u podnóża Wzgórza Zamkowego w Czchowie. Wyposażony jest w ławeczki, altany z grillem oraz pojemny parking. Rodziny spędzają tutaj miło czas, korzystając z placu zabaw dla najmłodszych, w którym znajdują się huśtawki, zjeżdżalnie, mostki, belki balansujące, bujaki, pajaki wspinaczkowe, a dla dorosłych przygotowane są

szachy plenerowe, stoły do gry w tenisa, boisko do piłki plażowej oraz siłownia plenerowa. Spokojna, cicha okolica, znajdująca się z dala od ulicznego zgiełku, zachęca do korzystania z atrakcji plenerowych na świeżym powietrzu wśród otaczającej przyrody. Z parku prowadzą ścieżki leśne wprost na dziedziniec zamku. Od 2000 r. zamek jest udostępniony do zwiedzania dla mieszkańców i turystów, którzy chętnie tutaj wędrują. Dziedziniec zamku można zwiedzać indywidualnie w każdy dzień tygodnia w okresie wiosenno-letnim i wczesno-jesiennym. Możliwe jest również zwiedzanie wnętrza baszty z przewodnikiem w określonych dniach i godzinach. We wnętrzu baszty-urządzona jest wystawa archeologiczną z makietą całego zamku. Tam też znajduje się wyjście po krętych schodkach na wieżę widokową. Z niej rozpościera się widok na Dolinę Dunajca oraz Czchów. Również z przewodnikiem można zwiedzać oryginalne piwnice zamku. Na dziedzińcu i wokół warowni każdy miłośnik historii odnajdzie sprzęt wojenny z różnych okresów historycznych, który wchodzi w skład Szlaku Militarno-Historycznego. Szlak jest oznaczony mapkami i wyposażony w urządzenia militarne, które są w pełni opisane zarówno w języku polskim, jak i angielskim. Po wzgórzu zamkowym prowadzą specjalnie przygotowane ścieżki kamienne, są miejsca na odpoczynek i kontemplację.

Zapora Wodna w Czchowie wraz z przystanią wodną to magiczne, piękne miejsce z

Zapora wodna z elektrownią na Dunajcu

widokiem zarówno na taflę Jeziora Czchowskiego, jak również na rzekę Dunajec. Zapora oprócz tego, że pełni ważną rolę chroniącą okoliczne miejscowości od powodzi oraz produkuje prąd, to również jest drogą łączącą Czchów z miejscowością Piaski-Drużków (należącą do gminy Czchów i jedyną leżącą po prawej stronie Dunajca). Warto podkreślić, że Piaski-Drużków jest świetną propozycją dla ludzi aktywnych, zwłaszcza rowerzystów i spacerowiczów. Rowerzysta korzystający ze ścieżek Velo Dunajec będzie zachwycony jadąc od Piaski-Drużkowa w kierunku Zakliczyna i dalej Tarnowa, a spacerowicze i grzybiarze mają do dyspozycji spore tereny leśne, obfitujące w owoce lasu. Na jeziorze działa przystań wodna ulokowana tuż przy Zaporze Wodnej. Czynna jest w okresie letnim i należy do pobliskiego kompleksu noclegowo-gastronomicznego „Łaziska”. Oferuje zarówno bierny wypoczynek w blasku słońca, jak również atrakcje wodne takie jak: rejs gondolą lub wypożyczanie sprzętu wodnego. Jest tutaj miejsce na kampery i biwakowanie. Otwarcie przystani jest uzależnione od warunków pogodowych, dlatego warto skontaktować z opiekunami obiektu. Przeprawa promowa po Jeziorze Czchowskim to wyjątkowa atrakcja, ponieważ taki środek transportu wodnego w obecnych czasach jest rzadko spotykany. Na terenie gminy Czchów działają dwa promy, jeden z nich na rzece Dunajec, który łączy Czchów z miejscowością Piaski-Drużków (należącą do gminy Czchów). Prom ten nie jest zmechanizowany, a działa przede wszystkim wykorzystując prąd rzeczny. Jest zakotwiczony na korbce i przeprawia maksymalnie 3 samochody oraz pieszych przy zachowaniu najwyższych środków ostrożności. Drugi prom pływa po Jeziorze Czchowskim i łączy miejscowość Wytrzyszczka (należącą do gminy Czchów) z miejscowością Tropie (należącą do gminy Gródek nad Dunajcem). Prom ten jest w pełni zmechanizowany oraz mieści na pokładzie maksymalnie trzy samochody oraz pieszych.

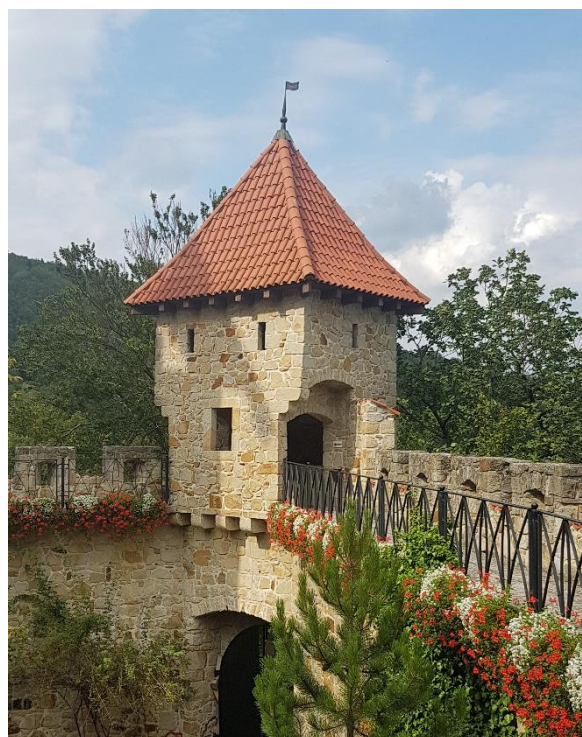
Jaśkowy Sad jest prywatną posiadłością, której właściciele chętnie goszczą w swoich progach turystów z najdalszych zakątków. Mają w ofercie punkt gastronomiczny z własnymi, lokalnymi wypiekami oraz napojami, a także z miejscem na wyjątkowy odpoczynek i wyciszenie na łonie natury. Centralnym miejscem Jaśkowego Sadu jest teren przeznaczony dla hodowanych tam alpaka. Zwierzątka te są bardzo pozytywnie odbierane

Alpaki w Jaśkowym Sadzie

przez turystów, którzy chętnie zapisują się na ich karmienie, głaskanie i wspólne przebywanie. Jaśkowy Sad jest dostępny w okresie letnim.

Zamek Tropsztyn w Wytrzyaszczce otwiera podwoje dla turystów w lipcu i sierpniu. Dla wszystkich zwiedzających jest przygotowany, to w pełni odrestaurowany zamek z miejscem

Zamek w Tropsztynie

widokowym na szczycie. Wewnątrz można zwiedzić zmieniającą się raz do roku wystawę artystyczną, także zapoznać się z historią tego zabytku podczas seansu filmowego. Ponadto miejscowi przewodnicy chętnie opowiadają o licznych ciekawostkach związanych z tym miejscem, zwłaszcza o legendzie wiążącej zamek z ze skarbami Inków. Wokoło zamku prowadzi ścieżka ze stromymi schodkami, którymi można dojść nad taflę Jeziora Czchowskiego.

Jar Granicznika to miejsce, o którym nie wie zbyt wiele osób. Od niedawno przebiega tamtędy znakowana na zielono ścieżka gminna. Wąwóz znajduje się na granicy gminy Czchów i Iwkowa. Na mapach i w Internecie trudno to miejsce odnaleźć. Między skałami płynie wąski potok Granicznik, a do niego po większych opadach deszczu spływają inne, mniejsze, tworząc małe wodospady.

Centrum Informacji Turystycznej w Czchowie wraz z **Punktem Obsługi Turystycznej** to z kolei miejsce, gdzie każdy podróżujący otrzyma pełną i fachową informację na temat atrakcji turystycznych gminy Czchów i pobliskich miejscowości. Znajdują się tutaj foldery informacyjne i mapy, a także wyjątkowe gadżety związane z gminą Czchów, nawiązujące do zamkowych rekwizytów i nie tylko. Można tu zakupić m.in. rycerskie koszulki, miecze, hełmy, tarcze, wianki, a także kubki, długopisy, pocztówki, ołówki, kompas, gry logiczne, układanki, minerały, a nawet biżuterię z kamienia.

Space Club to klub muzyczny, który zachęca swoim nowoczesnym wnętrzem. Na trzech jego poziomach w każdą sobotę rozbrzmiewają w nim różne gatunki muzyki. Space Club dysponuje budynkiem mogącym pomieścić dużą liczbę osób oraz odpowiednio dostosowanym parkingiem.

W obiektach rekreacyjno-sportowych w gminie Czchów jest wiele miejsc, gdzie można spędzić aktywnie czas. Ich zarządzający proponują udział w turniejach sportowych, organizowanych w Hali Sportowej oraz na Stadionie Miejskim w Czchowie. Można tam biegać, grać w piłkę nożną i siatkową (również plażową) oraz w tenisa stołowego. Dodatkowo na stadionie dzieci mogą spędzać czas na placu zabaw, a dorośli ćwicząc na urządzeniach siłowni plenerowej.

SZLAKI TURYSTYCZNE

W ostatnim czasie w regionie bardzo popularna stała się turystyka rowerowa. Istnieją

trzy trasy rowerowe:

- Trasa Północ (Piaski Drużków – Czchów) – 16 km;
- Trasa Południe (Czchów, Będziszyna, Wytrzyszczka) – 19 km;
- Trasa Zachód (Czchów, Tymowa, Tworkowa) – 26 km, (skrót w Tymowej – 19 km);

Ponadto istnieje szereg tras do wędrówek pieszych:

- Zielony szlak turystyczny – 23 km; wiedzie przez Paski Drużków obok Stacji Harcerskiej przez prom do Czchowa, a następnie na Machulec, Trawniki, Śpilówkę i dalej przez Wojakową (gm. Iwkowa) w kierunku Rajbrotu (gm. Lipnica Murowana);
- Szlak zielony z rynku w Czchowie na Machulec (480 m n.p.m.) – 9 km; trasa prowadzi na wzniesienie, z którego można podziwiać panoramę Czchowa i okolic.

Przez poszczególne gminy Związku Gmin Jeziora Rożnowskiego przebiegają następujące szlaki piesze PTTK:

- Niebieski: Jaworz – Skrzętla – Rojówka – Przeł. św. Justa – Znamierowice – Ostra Góra – Rożnów – Wiesiółka – Bartkowa – Przydonica – Bukowiec;
- Niebieski: Nowy Sącz – Rosochatka – Ptaszkowa – Kamianna – Kopciowa;
- Żółty: Marcinkowice – Białowodzka Góra – Rojówka;
- Żółty: Bartkowa – Majdan – Posadowa – Ostryż – Jamna;
- Zielony: Witowice Górne – Zagórze;
- Zielony: Tęgoborze – Białowodzka Góra;
- Zielony: Rajbrot – Śpilówka – Machulec – Czchów – Piaski Drużków – Ruda Kameralna;
- Czerwony: Nowy Sącz – Klimkówka – Jelna – Lipie – Bartkowa.

Turyści wędrować mogą również szlakami gminnymi i PTTK Nowy Sącz:

- Czerwony: Bicyce – Paścia Góra – Marcinkowice – Rez. Białowodzka Góra nad Dunajcem;
- Zielony: Dąbrowa – Dąbrowska Góra – Klimkówka – Librantowa – Piątkowa.

Oferta noclegowa: Chatki u Hanusi Czchów, Agroturystyka u Babci Czchów, Domki Cztery Pory Roku Czchów, Hotel Łaziska (2-gwiazdkowy Czchów), Dom Pracy Twórczej Domosławice, Agroturystyka Nad Jeziorem Czchowskim Czchów, Dom Na Wzgórzu Czchów, Wierzbowa przystań Czchów, Apartament Cztery Pory Roku Czchów.

Wszystkie fotografie: *Archiw. UM w Człuchowie*